

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roberto Bellarmini Politani, Societatis Iesu, S. R. E.
Cardinalis, Institutiones linguæ Hebraicæ**

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

[Genf], 1619

De variis nominum formis. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69647](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69647)

& mutat chirc in tsere, vt שָׂרִים *sa-*
rim, principes, שָׂרֵי אֶרֶץ *sare erets, princi-*
pes terra. In duali aufert similiter vl-
 timam literam, & chirc: & mutat pa-
 tach in tsere, vt עֵינַיִם *nghenajim, oculi,*
 in regimine עֵינֵי יוֹנִים *nghene jonim, ocu-*
li columbarum. At in nominibus fœ-
 mininis, quæ terminantur in ה præ-
 cedente camets, mutatur ה in ח, & ca-
 mets in patach, vt מַלְכָּה *Malca, Regi-*
na, מַלְכַּת מִצְרַיִם *Malcath Misraim, Re-*
gina Aegypti: quæ terminantur in ח,
 nihil mutant, & similiter in plurali
 fœminina omnia nihil mutant.

CAP. II.

*De variis nominum formis, & de
 gradibus comparationis.*

Nomina apud Hebræos, vt
 etiam apud alias gentes, alia
 sunt propria, alia appellati-
 ua, in quibus nihil aliud notandum
 occurrit, quàm quod propria nomi-

na carent numero multitudinis, regimine genitivi, ה demonstratio, & pronomine affixo, de quo infra c. 4.

2 Item alia substantiua, alia adiectiua sunt, quæ hoc solùm in hac lingua peculiare habent, quòd ab Hebræis dicitur nomen תּוֹאֵר *toar*, id est Adiectiuũ. formale, siue adiectiuum omne illud, quod mouetur de masculino in fœmininum per additionem literæ ה, ut מֶלֶךְ *Melec, Rex*, מַלְכָּה *Malca, Regina*, טוֹב *tov, bonus*, טוֹבָה *tova, bona*: itaque multa vocant ipsi adiectiua, quæ nos substantiua nominamus. Porro fœminina à masculinis in י recipere videntur interdum etiam ה, ut à masculino עִבְרִי *nghivri, Hebræus*, עִבְרִיָּה *nghivriya, Hebræa* & עִבְרִית *nghivrit, Hebræa*. Quamquam in ה ferè aduerbialiter vsurpatur, ut יהודית *Iehudith, Iudaicè*, atque alia id genus.

Comparatiuis & Superlatiuis carēt Hebræi.

3 Comparatiua & Superlatiua nō habent, sed circūloquuntur per duas par-

particulas מן *min* & מאד *meod*, hoc modo מין טובים דודך *tovim dodecha mijain*, i. *boni amores tui prae vino*, Cant. i. quod nos diceremus, *meliores vino amores tui*. מאד ונהיה טוב סאד *vehinne tov meod*. id est, & *ecce bonum valde*. Gen. i. quod nos diceremus, & *ecce erat optimum*. Interdum etiam exprimunt comparativum particula יותר *jother*, *magis*, vt חזק *chazak*, *fortis*, יותר חזק *jother chazak*, *magis fortis*. Frequentius tamen littera מ, quæ propriè significat à, vel ex, & ablativo inseruit, vt supra dictum est.

Superlativus quoque, geminato positivo nonnunquam significatur, vt רע רע *rangh rangh*, *malus malus*, hoc est *peffimus*.

4 Sunt alia nomina primitiva, alia derivativa. Primitiva dicuntur, quæ non derivantur aliunde, sed ex ipsis derivantur alia: talia sunt quæ ipsam radicem continent: vocatur autem

D 5 radix

radix illa dictio, siue sit verbum, siue nomen, quæ in dictionario majusculis literis notatur, quæq; plerumque tribus tantum literis constat, & ex qua per aliquam mutationem deducuntur multæ aliæ dictiones, quæ deriuatiuæ dicuntur, quòd à primitiua deriuentur, vt דֶּגֶל *degheh*, id est, *vexillum*, nomen est primitiuum: inde enim fit דָּגַל *daghal*, id est *erigere vexillum*, דָּגוּל *dagul*, id est, *insignis*, siue *praclarus*, נִדְגָלוֹת *nidgalot*, id est, *castracum vexillis*.

§ Alia perfecta dicuntur, alia imperfecta.

Perfecta tres literas radicales expressas habent, siue illa primitiua sint, vt אוֹזֵן *ozen*, *auris*: siue deriuatiua, vt, דָּבָר *davar*, *verbum*, siue etiam aliæ literæ præter radicales accesserint, vt קֶטוֹרֶת *ketoreth*, *incensum*, תִּפְאָרֶת *thiphereh*, *decor*.

Imperfecta sunt, quæ vel vnā ra-
dic

dicalem supprimunt, מטע *mattangh*,
planta, à נטע *natangh*, *plantare*: vel duas,
 vt מרת *marrath*, *donū*, à נתן *natan*, *dare*.

6 Alia denique simplicis, alia com-
 positæ figuræ. Ex compositis quam-
 plurima sunt propria, vt אבשלום *Av-*
scialom, *Absalom*, ex אב *pater*, & שלום
scialom, *pax*, עמנואל *Nghimmanuel*, *Em-*
manuel, ex עמנו *nghimmanu*, *nobiscum*, &
 אל *el*, *Deus*.

Appellatiua cōposita pauca sunt,
 vt צלמות *tsalmaveth*, *umbra mortis*, צל
tsel, *umbra*, & מות *maveth*, *mors*, חלכאים
chelcaim, *turba*, vel *exercitus pauperum*,
 seu *afflictorum*, ex חיל *chail*, *exercitus*, &
 inusitato כאים *caim*, à verbo כאה *caa*,
dolere.

Appendix.

Deriuatiua, quæ descendunt à radice,
 siue primaria illa dictione, possunt fieri
 quatuor modis. Primùm per additionem.
 Secundò per detractionem. Tertiò per v-
 trumque simul. Quartò, sine additione, vel de-

detractio, per solam mutationem pun-
 ctorum. De singulis modis seorsum, & or-
 dine explicemus. Per additionem forman-
 tur nomina deriuatiua, quum ad radicem
 additur vna ex his literis, הַמְּנִי hee-
 manti, quæ nomina præterea dicuntur
 Heemantica. Et quidem הַ format nomi-
 na, quando additur in fine, si tamen accen-
 tus ponatur in penultima, vt לַיְלָה laila,
 nox. Si enim accentus ponatur in vltima,
 tunc litera הַ non est formatiua nominis,
 sed signum generis fæminini, vt צְדָקָה tse-
 daka, etiam in imperfectis nominibus, vt
 הַצְּלָה hatfala, defensio, à radice נָצַל na-
 fal, euasit. Addunt quidam הַ, formati-
 uum interdum præponi, vt in voce הַשְּׁמָעוּת
 hascmanghuth, auditus, sed fortasse
 falluntur: illud enim הַ, demonstratiuum
 esse videtur. Vide infra par. 4. cap. 2. de li-
 teris seru. litera הַ. Potest etiam esse para-
 gogicum in fine, vt infra dicitur par. 3. ca. 7.
 אַ, format nomina quando præponitur,
 & sub se habet patach, aut segol, vt אַצְבַּע
 etsb

etsbangh, digitus, אשמורה asmura, custodia. *Vix in Hebraica lingua dictionem claudit,* חגגא chogga, pavor, Esa. 19. *In Chaldaica sepiissime,* כופא Cepha. Petrus, מלכא Malca, Rex, עבדא nghavda, servus.

מ praenonitur, & sub se chiric, aut patach, aut segol requirit, מימור Mizmor, Psalmus, מאכל maachol, cibus, מרכב mercav, ephippium, stratum: *interdum, sed raro, postponitur, ut* שלשום scilscion, nudius tertius.

נ praenonitur, quum format nomina propria, מימור Nimrod, נפתלי Naphthali: *postponitur autem quum format cetera, & interdum est simul nota diminutionis, ut* שבתון sciabbathon, sabbatulum, אישון isciun, parvus vir. *Sic autem dicitur pupilla.*

ח praenonitur interdum, & sub se habet chiric, aut patach, מימור thidhar, cedrus, תלמיד talmid, discipulus: *sepius postponitur, גופרית gophrith, sulphur,*

phur, מלכות malcuth, regnum: *inter-*
dum preponitur, & postponitur, ut תפארתה
 thiphereth, gloria: *interdum etiam ha-*
bet sceua, ut תהלה theilla, laus.

sape preponitur quum format nomi-
na propria, ut יעקוב Ianghakov, iacob,
יצחק Iitshak, Isaac: & hinc apparet no-
men illud יהוה Iehova, esse proprium no-
men Dei: raro enim appellatiuis prepo-
nitur, ut ילקוט jalkut, pera, sacculus,
ינשוף jansciuph, vlula, יצהר itsear, o-
leum. Postponitur autem potissimum, quum
format nomina gentilia, vel patronymica,
vel numeralia ordinalia, ut עברי Ngih-
vri, Hebræus, יוני Ievani, Græcus, רוֹמִי
 Romji, Romanus, איטלקי Italki, Ita-
 lus, (Rabbinorū vox à Latinis desumpta,)
 אֶשְׁכְּנִי Sepharadi, Hispanus, אֶשְׁכְּנִי
 Ascenazi, Germanus, צרפתי Tzarpa-
 ti, Gallus. Sic משיח Mescichi, Chri-
 stianus, משיח Masciach, Christus:
quamquam à Iudæis Christum Dominum
perfidè negantibus, Christus fere appella-
 tur

tur נוצרי Notseri, Nazareus, à ciuitate Galileæ נצרַת Natserath : שני sciens, secundus, שלישי scilicet, tertius.

Per detractionem formantur nomina ab illis radicibus, quarum prima litera est Nun, vel Iod, וט שׁוּא si, sublimitas, à verbo נשא nasa, leuare, & צא tse, sordes, à verbo יצא jatfa, exiuit. Item ab illis, quarum secunda litera est וau, וט גּוּר gher, peregrinus, à גּוּר ghur, peregrinari, צר tsar, hostis, à צור tsur, obsidere. Item ab illis, quarum tertia est ה, וט בּוּן ben, filius, à בּוּנָה bana, ædificare, אב av, pater, אבָה ава, voluit: denique ab illis, quarum secunda & tertia sunt similes, וט חֶץ chers, sagitta, à חָצֵץ chatfats, sagittare, ויז nghoz, fortitudo, à ויז nghazaz, fortificare.

Per additionem & detractionem simul formantur illa nomina, quæ deriuantur à radicibus proxime notatis, & simul asciscunt vnā ex literis heemanticis, id est ex illis sex האמנתי heemanti. Quæ enim

nim

nim fiunt à radice, cuius prima litera est nun, asciscunt plerumque mem in principio cum patach, vt מטט mattangh, plantatio, à verbo נתט natangh, plantare: & quæ fiunt à radice, cuius prima litera est jod, asciscunt mem, vel tau in principio cum cholem, vt מושב mosciav, cathedra, à verbo ישב jalsciav, sedere, תודה toda. confessio, à תודה jada, confiteri.

Quæ fiunt à radice, cuius secunda litera est vau, asciscunt mem in principio cum camets, vt מקום makom, locus, à verbo קום kum surgere: asciscunt etiam & alias literas, vt tau initio vel in fine: ה & י, in fine: sed hæc omnia vsus melius docebit.

Quæ fiunt à radice, cuius tertia est he, asciscunt ferè mem in capite cum patach, aut chiric, vt מראה maree, visio, à ראה raa, videre, מיקנה mikne, possessio. à קנה kana, possidere.

Quæ denique fiunt à radice, cuius secunda, & tertia sunt similes, asciscunt ini-

tio

tio mem cum camets, aut tsere, ut מסך
 masac, aulæum, א סכך sacac, tegere,
 סכך mesev, circuitus, א סבכ sayav, cir-
 cuire.

Per solam mutationem pūctorum, quæ
 deriuantur nomina à suis radicibus, facil-
 lima sunt, ut מלך Melec, Rex, א מלך ma-
 lac, regnare, דרך derec, via, א דרך da-
 rac, tendere: siquidem æquè citò repe-
 riuntur, atque ipsæ radices.

CAP. III.

De nominibus numeralibus.

Omina numeralia cardina-
 lia, tria quædam apud He-
 bræos habent propria: V-
 num, quòd masculina à tribus ad
 decem habent terminationem fœ-
 mininorum, & cōtrà fœminina ma-
 sculinorum, paucis exceptis. Alte-
 rum, quòd nomina ista numeralia
 numeri singularis junguntur substā-
 tiuis numeri pluralis, & cōtrà: dici-
 E mus